

DOI: 10.18523/2617-2607.2025.15.124-132

УДК 349.2/.3(477)

Євген Рудченко

Здобувач ступеня магістра, МП «Право», факультет правничих наук
Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ, Україна

<https://orcid.org/0009-0009-3991-7127>

yevhen.rudchenko@ukma.edu.ua

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОМАШНЬОЇ ПРАЦІ: ЗМІНИ В ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню питання праці домашніх працівників за Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників». Проаналізовано поняття «домашній працівник», «домашня праця», «домогосподарство», визначено їхні особливості, розмежовано категорії домашньої праці та надомної й дистанційної роботи. Розглянуто права і гарантії, які надають працівникові за національним законодавством та Конвенцією Міжнародної організації праці № 189, опрацьовано положення трудового законодавства щодо специфіки укладення трудових договорів з домашніми працівниками, сторін такого договору. Виокремлено проблеми вказаного Закону, про які зазначали профільні комітети Верховної Ради України на стадії опрацювання законопроекту, зокрема відсутність Закону про ратифікацію Конвенції МОП № 189. Досліджено рішення Суду Європейського Союзу стосовно важливості дотримання права домашніх працівників на доступ до виплат соціального забезпечення. Зроблено висновок, що імплементація положень про домашню працю в національне законодавство свідчить про послідовне дотримання Україною зобов'язань у сфері прав людини та є прогресивним кроком на шляху вступу до ЄС.

Ключові слова: домашній працівник, домогосподарство, міжнародні стандарти праці, гарантування прав, соціальний захист.

Постановка проблеми

25 квітня 2024 р. прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників» № 3680-IX (далі — Закон № 3680-IX), яким в українському законодавстві закріплено категорію домашніх працівників та особливості їхнього працевлаштування¹. Такий крок засвідчує імплементацію в українське законодавство міжнародних стандартів, що стосуються трудових відносин, зокрема конвенцій і рекомендацій Міжнародної організації праці (далі — МОП), в умовах глобалізації світової економіки².

У Преамбулі до Конвенції МОП № 189 від 16.06.2011 про домашніх працівників (далі — Конвенція № 189) зазначено, що домашню працю недооцінюють і вона залишається непомітною, хоча внесок домашніх працівників охоплює збільшення можливостей оплачуваної роботи для працівників із сімейними обов'язками, розширення можливостей для догляду за старшим населенням, дітьми й особами з інвалідністю, а також значні перекази доходів між країнами й усередині них³. Тобто актуальність належного врегулювання праці домашніх працівників на міжнародному

¹ Верховна Рада України, *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників*, Закон України 3680-IX, 25 квітня 2024, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3680-20#top>.

² Марія Наньєва, «Правове регулювання надомної та дистанційної праці», *Juris Europensis Scientia* № 3 (2021): 51, <https://doi.org/10.32837/chem.v0i3.228>.

³ International Labour Organization, *Domestic Workers Convention* No. 189, June 1, 2011, https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NO_RMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C189.

та національному рівнях зумовлена не лише необхідністю захисту прав та інтересів таких працівників під час виконання ними трудової функції, а й факторами, які забезпечують ефективне функціонування економіки⁴. Проте загальні трудові стандарти не можуть задовольнити особливі умови праці домашніх працівників, тому важливо виокремлювати спеціальні, щоби забезпечити працівникам гідну працю з дотриманням усіх прав і гарантій.

Отже, практичне значення досліджуваного питання пов'язане з тим, що сьогодні домашні працівники, кількість яких в Україні та світі є значною⁵, не тільки повинні мати закріплені законодавчо належний рівень соціального забезпечення, гарантії своїх прав та державний захист від дискримінації, насильства, домагань, що можуть порушувати їхню честь і гідність, а й мати можливість скористатися цими правами повною мірою. Залучення працівника до домашнього господарства не повинно бути підставою для недотримання вимог законодавства щодо забезпечення належних умов праці. До того ж варто пам'ятати, що домашня праця не є тотальною надомній чи дистанційній.

Метою статті є визначення слабкостей і переваг наявного правового регулювання домашньої праці в Україні, зокрема за Законом № 3680-ІХ, та закріплених у ньому прав і гарантій, які надаються таким працівникам, обов'язків держави для забезпечення ефективного сприяння й захисту прав домашніх працівників.

Окремі частини зазначеної теми розглянули такі вчені, як: А. Бартків, О. Погорелова, Н. Вапнярчук, М. Наньєва, О. Ярошенко, В. Юровська, Г. Городецька та ін. Проте не вивченими залишаються доцільність внесення змін у сучасне українське право щодо домашньої праці та особливості її правового регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження

Закон № 3680-ІХ визначає, що домашньою працею є робота, яка виконується для домогосподарства за трудовим договором (ч. 2 ст. 173-2 Кодексу законів про працю України (далі — КЗпП) відповідно до запропонованих змін) регулярно та більше ніж 40 год на місяць (що впливає зі змісту ч. 3 ст. 173-2 КЗпП)⁶. Конвенція № 189 закріплює подібну дефініцію: домашня праця означає роботу, яка виконується в домогосподарстві чи домогосподарствах (п. «а» ст. 1)⁷. Хоча Закон № 3680-ІХ надає ширше визначення поняття «домашня праця», залишається невирішеним питання, що саме є домашньою працею в розумінні законодавця. Наприклад, Трудовим кодексом штату Каліфорнія (§ 1451, пункти (а)(1), (а)(2)) визначено, що домашня праця означає послуги, пов'язані з доглядом за особами в приватних домогосподарствах, обслуговуванням таких домогосподарств чи їхніх приміщень, зокрема догляд за дітьми, людьми з обмеженими можливостями, хворими або людьми похилого віку (але не в установах, що надають харчування чи житло разом з медичним доглядом), прибирання⁸, приготування їжі, садівництво та інші види хатньої роботи, не пов'язаної з комерційною діяльністю⁹.

Варто також зазначити, що потрібно розмежовувати поняття «дистанційна робота», «надомна робота», «домашня праця», оскільки це окремі форми виконання працівником трудової функції. Перші дві форми зайнятості є т. зв. «атиповими», оскільки передбачають віддалене виконання працівником роботи — поза межами місцезнаходження роботодавця.

Дистанційна робота — це зайнятість працівника поза межами традиційного робочого місця в приміщеннях роботодавця, що передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій, гнучкі соціально-трудові відносини¹⁰, непідпорядкування працівника правилам внутрішнього трудового розпорядку роботодавця тощо (ст. 60² КЗпП)¹¹.

⁴ Верховна Рада України, *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників*, Пояснювальна записка до Проекту Закону 5695, зареєстровано 23 червня 2021, https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.

⁵ У середньому по країнах частка домашнього персоналу становить від 4 % до 12 % від загальної кількості найманих працівників. За даними Державної служби статистики України, налічується 162 тис. працівників, які надають побутові та персональні послуги в сім'ях (Пояснювальна записка до Проекту Закону 5695, 1).

⁶ *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників*.

⁷ *Domestic Workers Convention No. 189*.

⁸ *California Labor Code*, Current as of January 1, 2023, <https://codes.findlaw.com/ca/labor-code/lab-sect-1451/>.

⁹ The National Assembly of Socialist Republic of Vietnam, *Labor Code*, Law 45/2019/QH14, November 20, 2019, Art. 161(1), <https://lawnet.vn/en/vb/Law-45-2019-QH14-Labor-Code-69822.html>.

¹⁰ Ганна Герасименко, «Дистанційна зайнятість як феномен соціально-трудова відносин», *Іноваційна економіка* 7–8 (2018): 93, <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/320/382>; Анатолій Колот, «Трансформація інституту зайнятості як складова глобальних змін у соціально-трудова сфері», *Україна: аспекти праці. Зайнятість населення та безробіття* 8 (2009): 6, http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uap_2009_8_3.

¹¹ Верховна Рада України, *Кодекс законів про працю України*, Закон України 322-08, 23 липня 1996, ст. 60², <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n1571>.

Надомна робота — форма організації праці, за якої робота виконується працівником у визначених ним приміщеннях, що характеризуються наявністю закріпленої зони, технічних засобів або їх сукупності, необхідних для виробництва продукції, надання послуг, виконання робіт або функцій, передбачених установчими документами, поза виробничими чи робочими приміщеннями роботодавця (ч. 1 ст. 60¹ КЗпП)¹², «у тому числі в режимі on-line із застосуванням сучасних засобів та видів телекомунікацій»¹³.

Натомість домашня праця, як буде зазначено далі, виконується для домогосподарства і в домогосподарстві, членом якого є роботодавець, за визначеною адресою в приміщеннях роботодавця з особливим порядком обліку робочого часу та ін.

Режим домашньої праці встановлюється за трудовим договором, який укладається в письмовій формі між роботодавцем-фізичною особою й працівником та є підставою для допуску домашнього працівника до роботи після повідомлення роботодавцем центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, про прийняття домашнього працівника на роботу (частини 2, 3 ст. 173³ КЗпП)¹⁴. Проте спершу варто визначити сторін такого договору.

Відповідно до абз. 2 ч. 4 ст. 173² КЗпП, роботодавець — це фізична особа, яка є одним із членів домогосподарства та з якою домашній працівник уклав трудовий договір. Конвенція № 189 жодним чином не визначає роботодавця домашнього працівника, лише акцентуючи в п. (а) ст. 1 увагу на тому, що робота виконується в домогосподарстві або для домогосподарства (домогосподарств)¹⁵. Спираючись на Конвенцію № 189, держави на рівні національного законодавства визначають, що роботодавцем може бути все домогосподарство, представник-фізична особа або агентство охорони здоров'я¹⁶. Оскільки Закон № 3680-ІХ визнає домогосподарством сукупність осіб, які спільно проживають в одному жиллому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти (абз. 1 ч. 4 ст. 173² КЗпП)¹⁷, а роботодавцем — члена цього домогосподарства, роботодавцями працівника не можуть бути особи без прив'язки до домашнього господарства. Тобто Закон № 3680-ІХ «акцентує увагу на обслуговуванні домашнього господарства як спільноти людей, які разом проживають в одному житловому приміщенні або його частині»¹⁸, що є перевагою українського законодавства, оскільки завданням домашнього працівника є саме виконання роботи, необхідної для забезпечення роботодавця та/або його родини та підтримання домогосподарства.

Домашнім працівником є фізична особа, яка виконує домашню працю в межах трудових відносин з роботодавцем (ч. 1 ст. 173² КЗпП). Додатково Законом № 3680-ІХ у ч. 4 вказаної статті зазначено, що не допускається прийняття на роботу домашнім працівником особи, яка не досягла 16-річного віку¹⁹. Подібне визначення поняття «домашній працівник» наведено і в Конвенції № 189 (п. (b) ст. 1). Більш повна дефініція міститься, наприклад, у пунктах (b)(1), (b)(2) § 1451 Трудового кодексу штату Каліфорнія: поняття «домашній працівник» означає особу, яка виконує домашню працю, і охоплює працівників, що проживають у будинку, та особистих помічників, проте не охоплює будь-яку особу, яка є батьками, чоловіком, дружиною, дитиною роботодавця, особу віком до 18 років, яка працює нянею для неповнолітньої дитини роботодавця, особу, яка працює в ліцензованому медичному закладі, тощо²⁰. Український законодавець не вживає займенника «будь-яка» стосовно фізичної особи, характеризуючи домашнього працівника, тому доцільно було б передбачити в КЗпП також інші критерії, окрім віку, які б визначали особу такого працівника.

Загальні вимоги щодо форми трудового договору передбачено ст. 24 КЗпП, п. 6 ч. 1 якої вимагає, що при укладенні трудового договору з фізичною особою трудовий договір обов'язково укладається в письмовій формі²¹. Окрім цього, Законом № 3680-ІХ внесено зміни, за якими письмова форма трудового договору обов'язкова при укладенні трудового договору з домашнім працівником

¹² Кодекс законів про працю України, ч. 1 ст. 60¹.

¹³ Аліна Ділігул, «До проблеми визначення поняття надомна праця», *Прикарпатський юридичний вісник* 2, № 1 (22) (2018): 87, http://pjuv.nuoua.od.ua/v1-2_2018/15.pdf.

¹⁴ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників.

¹⁵ *Domestic Workers Convention* No. 189.

¹⁶ Наталія Мокрицька, «Члени домашнього господарства: проблеми визначення правового статусу», *Аналітично-порівняльне правознавство* 6 (2022): 123, <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.21>.

¹⁷ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників.

¹⁸ Мокрицька, «Члени домашнього господарства: проблеми визначення правового статусу», 123–24.

¹⁹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників.

²⁰ *California Labor Code*, § 1451, пункти (b)(1), (b)(2).

²¹ Кодекс законів про працю України, п. 6 ч. 1 ст. 24.

(п. 6³ ч. 1 ст. 24, ч. 3 ст. 173³ КЗпП). Трудовий договір повинен містити контактні дані сторін, відомості про місце роботи, дату початку дії трудового договору й строк його дії, якщо договір строковий, вичерпний опис виду і характеру роботи, умови оплати праці, тривалість робочого часу, часу відпочинку та умови надання щорічної оплачуваної відпустки, порядок залучення до надурочних робіт, роботи у неробочі, вихідні, святкові дні, а також може бути передбачено додаткові права, гарантії, пільги та взаємні зобов'язання сторін (частини 4, 5 ст. 173³ КЗпП)²².

Хоча запропоновані зміни не суперечать положенням Конвенції № 189, відповідно до її ст. 7 у трудовому договорі також мають бути відомості про забезпечення харчуванням та житлом, якщо вони надаються, тривалість випробувального терміну, якщо такий передбачений, та припинення трудових відносин включно зі строком повідомлення з боку будь-якої зі сторін²³. Про необхідність максимального врахування положень ст. 7 Конвенції № 189 зазначав Комітет Верховної Ради України (далі — ВР) з питань інтеграції України до Європейського Союзу у своєму висновку щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників» (реєстр. № 5695 від 23.06.2021)²⁴, тому було визначено умови надання житла домашньому працівникові у ст. 173⁴ КЗпП, а щодо порядку припинення трудового договору — у ст. 173⁶ КЗпП.

Отже, як український законодавець, так і Конвенція № 189 звертають особливу увагу на питання прав і гарантій, які надаються домашньому працівникові під час виконання ним трудової функції в домогосподарстві, а також обов'язків держави щодо сприяння та захисту прав людини всіх домашніх працівників.

Відповідно до ч. 1 ст. 173³ КЗпП, домашні працівники користуються всіма трудовими правами та гарантіями, передбаченими законодавством про працю, у тому числі на безпечні та здорові умови праці, створення яких покладається на сторони трудового договору (ч. 2 ст. 153 КЗпП). Законодавець передбачив, що домашній працівник має право відмовитися від виконання важких робіт, робіт із шкідливими чи небезпечними умовами праці (ч. 2 ст. 153 КЗпП); неповнолітні домашні працівники мають право встановлювати тривалість роботи з урахуванням часу, необхідного для здобуття освіти (ч. 9 ст. 173³ КЗпП); домашньому працівникові має бути забезпечена повага до його честі та гідності, невтручання в його особисте життя (ч. 4 ст. 173⁴ КЗпП), а в разі вчинення стосовно нього членом домогосподарства винних дій, які посягають на честь чи гідність домашнього працівника, або втручання в його особисте життя він має право на одностороннє розірвання трудового договору (ч. 6 ст. 173⁶ КЗпП)²⁵; тощо.

На домашніх працівників поширюються загальні положення щодо тривалості робочого часу з урахуванням особливостей, встановлених запропонованими змінами. Зокрема, для такого працівника допускається запровадження підсумованого обліку робочого часу для того, щоб тривалість робочого часу за місячний обліковий період не перевищувала нормального числа робочих годин (ч. 2 ст. 173⁵ КЗпП); домашній працівник має право поділити робочий день на частини так, щоб загальна тривалість робочого часу не перевищувала його щоденної нормальної тривалості (ч. 5 ст. 173⁵ КЗпП); трудовим договором можуть передбачатися оплачувані періоди очікування, під час яких домашній працівник не може розпоряджатися своїм часом на власний розсуд у зв'язку з необхідністю бути готовим до виконання за дорученням роботодавця передбачених договором трудових обов'язків (частини 6–8 ст. 173⁵ КЗпП). Працівникові гарантується час відпочинку та вибір місця для його проведення у вільний від роботи час чи в період відпустки, проте п. 5 ч. 2 ст. 71 КЗпП закріплено, що залучення домашнього працівника до роботи у вихідні дні допускається для виконання невідкладних робіт, передбачених трудовим договором, невиконання яких загрожує життю чи здоров'ю члена домогосподарства, або в інших виняткових випадках, визначених трудовим договором, які не могли бути передбачені завчасно²⁶.

Зазначені норми певною мірою повторюють текст Конвенції № 189 щодо оплати праці домашніх працівників, про їхні права на безпечне й здорове робоче середовище, захист від жорстокого поводження, переслідувань і насильства, щотижневий відпочинок, доступ до судів для забезпечення дотримання національних законів і правил щодо захисту домашніх працівників тощо²⁷. Тобто Закон № 3680-IX встановлює доволі високий рівень захисту прав та інтересів домашніх працівників.

²² Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників.

²³ Domestic Workers Convention No. 189.

²⁴ Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу, Висновок щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників» (реєстр. № 5695 від 23.06.2021, І. Констанкевич та ін.), http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.

²⁵ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників.

²⁶ Там само.

²⁷ Domestic Workers Convention No. 189.

Яскравим прикладом необхідності дотримання прав і гарантій домашніх працівників є рішення Суду Європейського Союзу від 24.02.2022 у справі *CJ v. Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)*, яким було встановлено непряму дискримінацію за ознакою статі в праві на доступ до виплат соціального забезпечення. Заявниця, яка була зареєстрована домашнім працівником, подала заявку до Загального фонду соціального страхування Іспанії для отримання допомоги під час безробіття, але її запит було відхилено, оскільки програма соціального забезпечення для домашніх працівників не передбачала захисту на випадок безробіття. Іспанський адміністративний суд, який розглядав цю справу, зазначив, що таке положення ставить домашніх працівників у скрутне становище у разі вимушеного безробіття та має значний гендерний вплив, оскільки ця категорія працівників складається майже виключно з жінок. Суд ЄС вказав, що виключення з соціального забезпечення може поставити жінок-працівниць в особливо невідгдане становище порівняно з чоловіками, оскільки вони становлять 95,53 % від загальної кількості домашніх працівників в Іспанії²⁸.

Це рішення є важливим, оскільки демонструє, що відтепер держави не можуть спиратися на особливість трудових відносин між роботодавцем і домашнім працівником як виправдання для позбавлення таких працівників трудових прав і соціального захисту²⁹. За Конвенцією № 189 держави зобов'язані вживати заходів щодо домашніх працівників для поваги, заохочення та реалізації основних принципів і прав у сфері праці, зокрема на справедливі умови найму, гідні умови праці, забезпечення рівного ставлення до працівників загалом щодо нормальних робочих годин, відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки відповідно до національних законів тощо³⁰.

Хоча Законом № 3680-IX врегульовано питання домашньої праці в українському законодавстві, спираючись на Конвенцію № 189, Україна цієї Конвенції досі не ратифікувала. На сайті Міністерства економіки України можна знайти текст та пояснювальну записку до проєкту Закону України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про домашніх працівників № 189» від 01.12.2020. Зокрема, вказано, що зазначений проєкт необхідний через специфіку праці домашніх працівників, яка передбачає, окрім загальних, ще й спеціальні режими робочого часу та відпочинку, належне врегулювання питання щодо нерозголошення домашнім працівником конфіденційної інформації про членів домашнього господарства тощо. Прийняття цього закону пов'язують із зобов'язаннями України перед Радою Європи, що свідчатиме про послідовне дотримання Україною зобов'язань у сфері захисту прав й основоположних свобод людини, забезпечить впровадження найновітніших норм і стандартів міжнародного права щодо праці домашніх працівників у національне законодавство³¹.

Комітет ВР з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів у своєму висновку від 22.09.2021 щодо проєктів законів України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695) та про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695-1) зазначив, що розгляд законопроєкту за реєстр. № 5695 має відбуватися одночасно з проєктом закону про ратифікацію Конвенції № 189, оскільки він спрямований на імплементацію положень зазначеної Конвенції в українське законодавство³². Проте наразі не зареєстровано жодного законопроєкту з метою ратифікації Конвенції № 189 (за даними Офіційного вебпорталу ВР³³), що можна вважати однією з проблем теперішнього правового регулювання праці домашніх працівників, адже Конвенція є «міжнародним взірцем правової регламентації відносин домашньої праці у сфері трудового права та окреслила в цілому правовий статус такого роботодавця»³⁴.

Серед недоліків Закону № 3680-IX, про які було зазначено під час його розгляду, а зрештою не було враховано, також виділяють право працівника визначати умови проживання в домогосподарстві,

²⁸ Court of Justice of the European Union (Third Chamber), Judgment of The Court, Case C-389/20, 24 February 2022, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=254589&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=703884>.

²⁹ Elisa Chiericato, "The first CJEU decision on domestic workers: the role of EU equality law in challenging unjustified exclusions from labour rights and social protections," *European Law Blog*, March 8, 2022, <https://www.europeanlawblog.eu/2022/03/08/the-first-cjeu-decision-on-domestic-workers-the-role-of-eu-equality-law-in-challenging-unjustified-exclusions-from-labour-rights-and-social-protections>.

³⁰ *Domestic Workers Convention* No. 189.

³¹ Міністерство економіки України, *Проект Закону України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про домашніх працівників № 189»*, 1 грудня 2020, <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=5625942e-d97a-439e-a7c9-2c35900155f1&lang=uk-UA&title=ProktZakonuUkrainiProRatifikatsiiuKonventsiiMizhnarodnoiOrganizatsiiPratsiProDomashnikhPratsivnikiv189->

³² Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, *Висновок щодо проєктів законів України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695) та про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695-1)*, 22 вересня 2021, https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.

³³ Верховна Рада України: Офіційний портал, <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/>

³⁴ Мокрицька, «Члени домашнього господарства: проблеми визначення правового статусу», 122.

захист від примусового залишення в домогосподарстві в період свого часу відпочинку, передбачену підставу для припинення трудового договору з ініціативи роботодавця у разі вчинення домашнім працівником винних дій, які завдали або могли завдати шкоди життю чи здоров'ю члена домогосподарства, компетенція щодо оцінки яких належить правоохоронним органам та суду і потребує застосування відповідної процедури³⁵.

Окрему увагу варто приділити тому, що змінами передбачено добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування домашніх працівників (ч. 8 ст. 173³ КЗпП), урахування страхування на випадок безробіття (ч. 1 ст. 4 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 № 1533-III), пенсійне страхування (п. 1 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV), сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (абз. 6 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI), страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку (ч. 1 ст. 11, п. 1 ч. 1 ст. 29 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV)³⁶.

Зазначені положення не узгоджуються з принципами обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту), та рівноправності застрахованих осіб щодо виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків, унеможливають зарахування періоду, за який єдиний внесок не сплачується, до страхового стажу, необхідного для призначення пенсії та інших страхових виплат³⁷. Загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню підлягають особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту) на підприємствах, в організаціях, установах незалежно від їх форм власності та господарювання, а також у фізичних осіб (п. 1 ч. 1 ст. 7 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування)³⁸. Головне науково-експертне управління ВР у висновку на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників» від 01.10.2021 вказало, що такі зміни не є доцільними, оскільки ч. 2 ст. 173³ КЗпП передбачає укладення з домашніми працівниками трудового договору³⁹.

Утім, завдяки прийняттю Закону № 3680-IX відбувається імплементація положень Конвенції № 189, оновлення трудового законодавства відповідно до сучасних викликів економіки, виконання Україною зобов'язань у сфері захисту прав та основоположних свобод людини. Варто додати, що Закон № 3680-IX також свідчить про дотримання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014, зокрема, предмет його правового регулювання охоплюється положеннями глави 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та додатку XL⁴⁰. У контексті процесу вступу України до Європейського Союзу Закон № 3680-IX виводить українське законодавство на високий, новаторський, рівень, оскільки в ЄС немає спеціального регулювання щодо укладення трудового договору з домашніми працівниками, спеціальних актів щодо регулювання робочого часу домашніх працівників тощо⁴¹.

Висновки

Робота, пов'язана з доглядом домашнього господарства — незалежно від того, виконується вона оплачуваним найманим працівником або членом домашнього господарства в рамках сімейних обов'язків, необхідна для ефективного функціонування економіки⁴². Законом № 3680-IX внесено

³⁵ Головне науково-експертне управління Верховної Ради України, *Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників»*, 1 жовтня 2021, https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.

³⁶ *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників*.

³⁷ *Висновок щодо проектів законів України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695) та про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695-1)*, 2.

³⁸ Верховна Рада України, *Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування*, Закон України 16/98-ВР, 14 січня 1998, п. 1 ч. 1 ст. 7, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#n54>.

³⁹ *Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників»*, 4.

⁴⁰ Верховна Рада України, *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони*, Закон України 1678-VII, ратифіковано 16 вересня 2014, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

⁴¹ *Висновок щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників»* (реєстр. № 5695 від 23.06.2021, І. Констанкевич та ін.), 3–4.

⁴² Пояснювальна записка до Проекту Закону 5695, 1.

зміни щодо особливості використання праці домашніх працівників, робота яких пов'язана з безпосереднім обслуговуванням домашнього господарства, майна членів домашнього господарства.

Головним позитивним наслідком прийняття вказаного нормативно-правового акта є детінізація домашніх працівників, а також підвищення рівня їхньої соціальної захищеності. Окрім прямих вимог, що висуваються сторонам для укладення трудового договору, закріплення загальних та спеціальних прав і гарантій для домашніх працівників, Закон № 3680-IX дасть змогу забезпечити на законодавчому рівні жінкам, які виконують домашню працю в межах трудових відносин, захист від гендерної дискримінації в трудових правовідносинах, адже, за даними Міжнародної організації праці, частка жінок серед домашніх працівників становить близько 80 %⁴³.

Встановлення правового регулювання домашньої праці на національному рівні свідчить не лише про дотримання основоположних прав і свобод людини, зобов'язань України в міжнародному співтоваристві, а й гарантування прав домашніх працівників у сфері соціального захисту, яке не може порушуватися з обґрунтуванням «особливості» трудових відносин між роботодавцем і домашнім працівником.

Список використаних джерел

- Верховна Рада України. *Кодекс законів про працю України*. Закон України 322-08. 23 липня 1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n1571>.
- Верховна Рада України. *Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування*. Закон України 16/98-ВР. 14 січня 1998. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Верховна Рада України. *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони*. Закон України 1678-VII. Ратифіковано 16 вересня 2014. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
- Верховна Рада України. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників*. Пояснювальна записка до Проекту Закону 5695. Зареєстровано 23 червня 2021. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.
- Верховна Рада України. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників*. Закон України 3680-IX. 25 квітня 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3680-20#Text>.
- Верховна Рада України: Офіційний портал. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/>
- Герасименко, Ганна. «Дистанційна зайнятість як феномен соціально-трудова відносин». *Інноваційна економіка* 7–8 (2018): 91–6. <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/320/382>.
- Головне науково-експертне управління Верховної Ради України. *Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників»*. 1 жовтня 2021. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.
- Ділігул, Аліна. «До проблеми визначення поняття надомна праця». *Прикарпатський юридичний вісник* 2, № 1 (22) (2018): 84–8. http://pjuv.nuoua.od.ua/v1-2_2018/15.pdf.
- Колот, Анатолій. «Трансформація інституту зайнятості як складова глобальних змін у соціально-трудова сфері». *Україна: аспекти праці. Зайнятість населення та безробіття* 8 (2009): 3–14. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uap_2009_8_3.
- Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу. *Висновок щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників»* (реєстр. № 5695 від 23.06.2021, І. Констанкевич та ін.). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.
- Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. *Висновок щодо проектів законів України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695) та про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників (реєстр. № 5695-1)*. 22 вересня 2021. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335.
- Міністерство економіки України. *Проект Закону України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про домашніх працівників № 189»*. 1 грудня 2020. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=5625942e-d97a-439e-a7c9-2c35900155f1&lang=uk-UA&title=ProktZakonuUkrainiProRatifikatsiiuKonventsiiMizhnarodnoiOrganizatsiiPratsiProDomashnikhPratsivnikiv189->

⁴³ Пояснювальна записка до Проекту Закону 5695, 2.

- Мокрицька, Наталія. «Члени домашнього господарства: проблеми визначення правового статусу». *Аналітично-порівняльне правознавство* 6 (2022): 121–26. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.21>.
- Наньєва, Марія. «Правове регулювання надомної та дистанційної праці». *Juris Europensis Scientia* № 3 (2021): 49–52. <https://doi.org/10.32837/chern.v0i3.228>.
- California Labor Code*. Current as of January 1, 2023. <https://codes.findlaw.com/ca/labor-code/lab-sect-1451/>.
- Chieragato, Elisa. “The first CJEU decision on domestic workers: the role of EU equality law in challenging unjustified exclusions from labor rights and social protections.” *European Law Blog*. March 8, 2022. <https://www.europeanlawblog.eu/2022/03/08/the-first-cjeu-decision-on-domestic-workers-the-role-of-eu-equality-law-in-challenging-unjustified-exclusions-from-labour-rights-and-social-protections>.
- Court of Justice of the European Union (Third Chamber). Judgment of The Court. Case C-389/20. February 24, 2022. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=254589&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=703884>.
- International Labour Organization. *Domestic Workers Convention* No. 189. Adopted June 1, 2011. https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C189.
- The National Assembly of Socialist Republic of Vietnam. *Labor Code*. Law 45/2019/QH14, November 20, 2019. <https://lawnet.vn/en/vb/Law-45-2019-QH14-Labor-Code-69822.html>.

Bibliography

- California Labor Code*. Current as of January 1, 2023. <https://codes.findlaw.com/ca/labor-code/lab-sect-1451/>.
- Chieragato, Elisa. “The first CJEU decision on domestic workers: the role of EU equality law in challenging unjustified exclusions from labor rights and social protections.” *European Law Blog*. March 8, 2022. <https://www.europeanlawblog.eu/2022/03/08/the-first-cjeu-decision-on-domestic-workers-the-role-of-eu-equality-law-in-challenging-unjustified-exclusions-from-labour-rights-and-social-protections>.
- Committee on Social Policy and Protection of Veterans’ Rights. *Vysnovok shchodo proektiv zakoniv Ukrainy pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rehuliuвання прати домашніх пратсivnykiv (reiestr. № 5695) ta pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rehuliuвання прати домашніх пратсivnykiv (reiestr. № 5695-1)*. September 22, 2021. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335 [in Ukrainian].
- Committee on Ukraine’s Integration into the European Union. *Vysnovok shchodo proiektu Zakonu “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rehuliuвання прати домашніх пратсivnykiv”* (reg. № 5695 vid 23.06.2021, I. Konstankevych ta in.). https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335 [in Ukrainian].
- Court of Justice of the European Union (Third Chamber). Judgment of The Court. Case C-389/20. February 24, 2022. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=254589&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=703884>.
- Dilihul, Alina. “The Problem of Definition of Homework.” *Subcarpathian Law Herald* 2, no. 1 (22) (2018): 84–8. http://pjuv.nuoua.od.ua/v1-2_2018/15.pdf [in Ukrainian].
- Herasymenko, Hanna. “Remote Employment as a Phenomen of Social and Labor Relations.” *Innovative Economy* 7–8 (2018): 91–6. <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/320/382> [in Ukrainian].
- Holovne naukovo-ekspertne upravlinnia Verkhovnoi Rady Ukrainy. *Vysnovok na proekt Zakonu Ukrainy “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rehuliuвання прати домашніх пратсivnykiv”*. October 1, 2021. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335 [in Ukrainian].
- International Labour Organization. *Domestic Workers Convention* No. 189. Adopted June 1, 2011. https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C189.
- Kolot, Anatoliiy. “Transformatsiia instytutu zainiatosti yak skladova hlobalnykh zmin u sotsialno-trudovii sferi.” *Ukraina: aspekty прати. Zainiatist naseleння ta bezrobittia* 8 (2009): 3–14. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uap_2009_8_3 [in Ukrainian].
- Ministry of Economy of Ukraine. *Proiekt Zakonu Ukrainy “Pro ratyfikatsiiu Konventsii Mizhnarodnoi orhanizatsii прати pro домашніх пратсivnykiv № 189”*. December 1, 2020. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?id=5625942e-d97a-439e-a7c9-2c35900155f1&lang=uk-UA&title=ProktZakonuUkrainiProRatifikatsiiuKonventsiiMizhnarodnoiOrganizatsiiPratiProDomashnikhPratsivnykiv189-> [in Ukrainian].
- Mokrytska, Nataliia. “Household members: problems of legal status.” *Analytical and Comparative Jurisprudence* 6 (2022): 121–26. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.21> [in Ukrainian].
- Nanieva, Mariia. “Legal Regulation of Home Work and Remote Work.” *Juris Europensis Scientia* № 3 (2021): 49–52. <https://doi.org/10.32837/chern.v0i3.228> [in Ukrainian].
- The National Assembly of Socialist Republic of Vietnam. *Labor Code*. Law 45/2019/QH14. November 20, 2019. <https://lawnet.vn/en/vb/Law-45-2019-QH14-Labor-Code-69822.html>.

- Verkhovna Rada of Ukraine. *The Labor Code of Ukraine*. Law of Ukraine 322-08. Adopted July 23, 1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n1571> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. *Fundamentals of the Legislation of Ukraine on Mandatory State Social Insurance*. Law of Ukraine 16/98-VR. Adopted January 14, 1998. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#n54> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony*. Law of Ukraine 1678-VII. Ratified September 16, 2014. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rehuliuвання прати домашних пративників*. Poiasniuvalna zapyska do Proektu Zakonu 5695. Registered June 23, 2021. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72335 [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rehuliuвання прати домашних пративників [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Regulation of the Labor of Domestic Workers]*. Law of Ukraine 3680-IX. Adopted April 25, 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3680-20#top> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada of Ukraine: Official portal. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/> [in Ukrainian].

Yevhen Rudchenko

Master's Candidate, Master's program "Law", Faculty of Law
National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0009-3991-7127>
yevhen.rudchenko@ukma.edu.ua

LEGAL REGULATION OF HOMEWORK: CHANGES IN LABOR LEGISLATION OF UKRAINE

Abstract

The publication examines labor issues concerning domestic workers in accordance with the Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Regulation of the Labor of Domestic Workers." The article analyzes the concepts of "domestic worker", "domestic work", and "household"; defines their characteristics; and distinguishes between domestic work, home work, and remote work. The article considers the rights and guarantees granted to employee under national legislation and ILO Convention No. 189, including general labor rights, as well as respect for personal dignity, privacy, and the right to determine working hours with regard to time needed for education. The article elaborates on labor law provisions concerning employment contracts with domestic workers; for example, contracts should include information about food and housing (if provided), the length of the trial period (if applicable), and other relevant terms. It is established that the employer may be a member of the household, the entire household, a representative of an individual, or a healthcare agency, while a domestic worker may be any individual over the age of 16. The article highlights the problems identified by specialized Committees of the Verkhovna Rada of Ukraine during the drafting stage, including the absence of a law ratifying ILO Convention No. 189, failure to account for the employee's right to determine their living conditions in the household, and lack of protection against being forced to remain in the household during rest periods. The article examines a decision of the European Court of Justice emphasizing the importance of upholding domestic workers' right to access social security benefits, regardless of the specific nature of their employment relationship. The study concludes that incorporating provisions on domestic work into national legislation reflects Ukraine's consistent fulfillment of human rights obligations and represents a progressive step toward EU accession.

Keywords: domestic worker, household, international labor standards, rights guarantees, social protection.

Матеріал надійшов 12.08.2024

